

На сьогодні людська цивілізація настільки поросла інформаційною павутиною, що повз неї неможливо прослизнути. Людина перебуває ніби у пастці – з одного боку, вона хоче бути членом суспільства, піддаючись його впливу, а з іншого – хоче незалежності та особистісного простору. Віртуальний комунікативний простір затягує людину у вир інформації, позбавляючи можливості самотійно та об'єктивно приймати рішення.

Таким чином, ведучи мову про інформаційну війну, варто говорити про суспільство, як інформаційну структуру, що залежна від інформації. Інформаційне суспільство – це теоретична концепція постіндустріального суспільства, історична фаза можливого еволюційного розвитку цивілізації, в якій інформація і знання продукуються в єдиному інформаційному просторі.

ВІДМІТНІ РИСИ СІМЕЙНОЇ ХРОНІКИ ЯК ЖАНРУ ІСТОРИЧНОЇ ПРОЗИ

Автор: Карпіна О. С., к.філол.н., ст. викл.

Горлівський інститут іноземних мов

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Хроніка (від грец. *chronos* – час, *chroniká* – літопис) розуміється літературознавцями як «прозаический жанр литературы, изображающий общественно-исторические, военно-исторические или семейно-бытовые события в хронологической последовательности» [6, с. 40].

«Отличительной особенностью семейной хроники является движение (смена) поколений в контексте соответствующих исторических эпох» [3, с. 3]. У ній «обычно действуют представители трех последних поколений, а история рода в более отдаленные времена в сжатом виде сообщается в начале. Она создает своеобразный зачин, являющийся знаком того, что перед нами семейная хроника» [2, с. 207].

Для автора сімейної хроніки набагато важливішим є зв'язок родичів «не по горизонталі, а по вертикалі, т. е. наличие органичных отношений между поколениями, память предков и исторических корней. Настоящая семья осмысливается не только как счастливая жизнь супружеской пары, но – в категориях рода, т. е. исторической «протяженности» семьи» [5, с. 6].

Доля кожного члена сім'ї вписана в сімейну історію, новий виток якої утворюють представники наступного покоління. Таким чином, сімейна хроніка являє собою «комплекс биографий лиц одной семьи, изложенных в четкой хронологической последовательности» [7, с. 318]. При цьому кожне покоління однаково важливе для хронікера, який пише родовий літопис. Виокремлення одного покоління роду з інших і детальний опис життя його представників неприпустимі.

Основна функція поколінь роду полягає у підтримуванні «непрерывности и последовательности жизни семьи». Крім того, на представників кожного покоління можуть бути покладені й інші функції – служити «напоминанием о прошлом», «утверждать устоявшиеся веками нравственные нормы и семейные

традиции» і т. д. [4, с. 166]. У межах одного покоління можуть поєднуватися різні функції, що виконуються його представниками.

Нерідко в сімейних хроніках указуються «наследственная особенность» і «родовая черта», характерні для всіх представників родини [5, с. 7]. Обов'язковим оповідним елементом сімейних хронік є «обрисовка родового внешнего облика героев» [5, с. 7].

Специфічною особливістю сімейних хронік, у яких розповідається про життя дворянських сімей, є циклічне повторення одних і тих самих імен, які отримують члени сім'ї, які з'являються на світ. Пов'язана вона, в першу чергу, з традицією називати дітей на честь батьків або більш далеких предків, яка протягом декількох століть існувала в аристократичних сім'ях.

Сюжет сімейної хроніки будується за принципом послідовного розвитку подій сімейної історії. Сім'я із змінами, що в ній відбуваються, являє собою своєрідний «индикатор культурно-исторических сдвигов» [9, с. 4]. Відзначимо, що автором відтворюються лише ті події сімейної історії, які мають для неї першорядне значення.

У класичній сімейній хроніці «историческая эпоха представлена через призму частной жизни» [3, с. 3]. Історія конкретної сім'ї нерозривно пов'язана з історією держави та соціальними процесами, що відбуваються в ньому. Автором створюється «своего рода семейный портрет на фоне перипетий истории» [1, с. 11].

Вартим уваги є той факт, що в сімейній хроніці завжди відтворюється епоха «криз, коли руйнуються життєві опори, які простояли цілі століття» [8, с. 227]. Дійові ж особи виступають, як правило, в ролі скромних свідків або пасивних учасників епохальних історичних подій.

Своєрідність історизму сімейної хроніки полягає в тому, що зображення великих історичних подій не є метою автора: вони цікавлять його лише тою мірою, якою впливають на долі представників конкретної сім'ї.

Література

1. Барруэло Гонзалез Е. Ю. Роман В. П. Аксёнова «Московская сага». Проблема жанра: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.01.01 / С.-Петербург. гос. ун-т. Санкт-Петербург, 2009. 17 с.
2. Видуэцкая И. П. «Пошехонская старина» в ряду семейных хроник русской литературы. Салтыков-Щедрин. 1826–1976. Статьи. Материалы. Библиография. Ленинград: Наука, 1976. С. 206-218.
3. Закаблукова Т. Н. Семейная хроника как сюжетно-типологическая основа романов «Чураевы» Г. Д. Гребенщикова и «Угрюм-река» В. Я. Шишкова: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.01.01 / Сибир. федер. ун-т. Красноярск, 2008. 24 с.
4. Закаблукова Т. Н. Семейная хроника как сюжетно-типологическая основа романов «Чураевы» Г. Д. Гребенщикова и «Угрюм-река» В. Я. Шишкова: дис. ... канд. филол. наук: 10.01.01 / Красноярск. гос. пед. ун-т им. В. П. Астафьева. Красноярск, 2008. 191 с.
5. Лариева Э. В. Концепция семейственности и средства её художественного воплощения в прозе Л. Улицкой: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.01.01 / Петрозаводск. гос. ун-т. Петрозаводск, 2009. 18 с.
6. Мещерякова М. И. Хроника. Мещерякова М. И. Краткий словарь литературных терминов: методические рекомендации для учителя и учеников. Москва: Мегатрон, 1998. С. 40.
7. Никольский Е. В. К вопросу о специфике жанра романа семейной хроники и его зарождении в русской классической литературе. Вопросы языка и литературы в современных

исследованиях: материалы Междунар. научно-практич. конф. «Славянская культура: истоки, традиции, взаимодействие. X Юбилейные Кирилло-Мефодиевские чтения» (г. Москва, 12–14 мая 2009 г.). Москва: Ремдер, 2009. С. 314–320.

8. Порохняк Н. Формування жанрових ознак роману-сімейної хроніки під впливом сімейного наративу як універсального тексту культури (на матеріалі «Саги про форстайтів» Дж. Голсуорсі). Новітня теорія літератури і проблеми літературознавчої антропології. *Studia methodologica*. Тернопіль, 2008. Вип. 24. С. 225–231.

9. Симонова Л. А. Трилогія Э. Базена «Семья Тибо» в контексте французского семейного романа: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.01.03 / Моск. гос. обл. ун-т. Москва, 2005. 22 с.

ПРОБЛЕМА КАТЕГОРІЇ ДРАМИ В ФІЛОСОФІЇ АРИСТОТЕЛЯ

Автор: Копач П. В., бакалавр

Науковий керівник: Богданова Н. Г., д.філос.н., проф.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Процес глибоких соціальних перетворень, що відбуваються в нашому суспільстві, активізує участь у цьому процесі і мистецтва. Драма є тією художньою формою, в якій найбільш адекватно відображається суперечливий характер суспільного розвитку. Вивчаючи сьогодні теорію драми, необхідно виходити з досвіду світової класичної драматургії.

Якщо Стародавня Греція була початком розвитку драми, то філософом, який створив канони теорії драми був Аристотель, який написав твір «Поетика». В її збереженій частині розглядається головним чином трагедія. В ній Аристотель визнає деяку волю наслідування. Об'єктом для Аристотеля є винятково люди. Наслідування природі, зображення природи, краса природи для нього не існує. В трагедії прагнуть наслідувати краще, в комедії – гірше. Наслідування вільне у виборі способів, предметів і засобів. В силу цього мімесис, тобто наслідування, є вільним. Мімесис не копія – це обробка зображуваного, всіма художніми засоби. Аристотель говорить в «Поетиці»: «Твір епосу, трагедій, а також комедій і діферамби, так само як і велика частина авлетіки з кіфарістікою – все це в цілому не що інше як наслідування...» [1, с. 112]. Мистецтво наслідує не рівневі одиничного, а сутнісного буття і не стільки дійсного, скільки можливого. У цьому також виявляється воля наслідування, його активність. Дану думку Аристотель розвиває на прикладі трагедії.

У «Поетиці» Аристотель дає визначення трагедії: «...трагедія є наслідування дії важливого і закінченому, що має [певний] обсяг, [вироблене] промовою, підсолодженою по-різному в різних її частинах [вироблене] в дії, а не в оповіданні вчиняє за допомогою співчуття і страху очищення подібних пристрастей...» [Там же, с. 120]. Герой трагедії повинен бути людиною, що володіє як шляхетними рисами, так і природними людськими слабостями, що і визначає можливість здійснення помилки, що веде до фатальних наслідків. Розібравши усі випадки, коли належний ефект трагедії не досягається, Аристотель дійде висновку, що трагедія викликає почуття жалю, страху в тому випадку, якщо герой, не відрізняється «особливою чеснотою і справедливістю і